

Timár Község Településrendezési Tervének készítéséhez

Településfejlesztési
Koncepció

*Fejlesztési irányok,
célrendszer*

Tervező:

Art Vital
Tervező, Építő és
Kereskedelmi Kft.
(C-15-1062)

2018.

Külzetlap

Település tervező/ Építész vezető tervező

.....
Végh József
TT-15-0023
É/1-15-0124

Település tervező / projektvezető:

.....
Labbancz András
TT-15-0378

Tervező munkatárs:

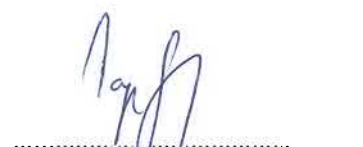
.....
Ugochukwu Georgina

Szerkesztő:

.....
Barkaszi Richard

Társadalompolitikai szakértő:

.....
Pálp György
társadalompolitikai szakértő

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	5
Tervezési feladat rögzítése és kapcsolódó jogszabályi háttér	6
Tervi háttér	6
1. JÖVŐKÉP	7
1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan	8
1.2. A település jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan	10
1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése	10
2. CÉLOK	12
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	133
2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása	19
„Ipartelepítéshez szükséges ingatlankínálat fejlesztése” rész cél	19
„Mezőgazdaság gazdasági szerepének erősítése” rész cél	19
„Kisléptékű turisztikai fejlesztések” rész cél	20
„Közfoglalkoztatások fejlesztése” rész cél	20
„Közösségi életterek fejlesztése” rész cél	21
„Épített környezet fejlesztése” rész cél	21
„A természeti környezet megőrzése, fejlesztése” rész cél	22
„Alacsony presztízsű lakóterületek fejlesztése” rész cél	23
„Rászorult személyek ellátásának javítása” rész cél	23
„Alacsony státuszú lakosság munkaerő piaci integrációja” rész cél	24
2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata	25
2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre	26
2.3. A célrendszer illeszkedése az Európai Unió, a hazai és a megyei fejlesztési célokhoz	26
2.3.1. EU 2020 stratégia	26
2.3.2. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)	28
2.3.3. Szabolcs – Szatmár – Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója	30
3. KIINDULÓ ADATOK ATOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	32
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	33
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra	35
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére	37
4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE	41
4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer	42
4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére	43

Timár Község Önkormányzatának

Képviselő-testülete

4466 Timár, Szabadság út 100.

Telefon: 42/370-224.

E-mail: timarph@timar.hu

K I V O N A T

Timár Község Képviselő-testületének 2018. december 13. napján megtartott ülésének jegyzőkönyvéből

Timár Község Önkormányzata

Képviselő-testületének

53/2018.(XII.13)

h a t á r o z a t a

Timár Község Településfejlesztési Konceptiójának jóváhagyására

A Képviselő-testület

- 1.) Timár község Településfejlesztési Konceptióját a határozat 1. melléklete szerint elfogadja.
- 2.) Felhatalmazza a polgármestert, hogy a további intézkedéseket tegye meg.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Türk János sk.
polgármester

Kovácsné Pallai Valéria sk.
jegyző

A kivonat hiteles: Kovácsné Pallai Valéria
jegyző

BEVEZETÉS

Tervezési feladat rögzítése és kapcsolódó jogszabályi háttér

Timár Község teljes közigazgatási területére vonatkozó új, digitális településrendezési tervének elkészítése folyamatban van.

Tárgyi feladat elvégzésére a „*településrendezési eszközöket a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről*” szóló **314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet**, valamint „*az országos településrendezési és építési követelményekről*” szóló **253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet** vonatkozó hatályos követelményei alapján kerül sor.

Tervezési feladat, településrendezési tervdokumentáció tartalma:

- **Megalapozó vizsgálat**, mely a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet melléklete szerinti tartalommal készül.
- **Településfejlesztési koncepció**, mely tartalmazza Timár Község Képviselő- testületének, a település lakosságának, a fejlesztésben érdekelt gazdasági társaságoknak, civil- és egyéb társadalmi szervezeteknek településfejlesztési elképzeléseinek kidolgozását. A Településfejlesztési koncepció a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet melléklete szerinti tartalommal készül.
- **Településszerkezeti terv** készítés célja a jóváhagyásra kerülő településfejlesztési koncepcióval összhangban a település fejlesztési irányainak meghatározása; a magasabb szintű rendezési tervekkel való összhang, egyezőség biztosításával, az egyes területrészek felhasználási módjának optimális meghatározása; továbbá a területfelhasználási változással érintett területek lehatárolása a változó területfelhasználások számszaki kimutatása.
- **Helyi építési szabályzat és szabályozási terv készítése**, az egyes építési övezetekben az építés helyi rendjének, feltételének meghatározása, összhangban a már jóváhagyott (vagy időközben jóváhagyásra kerülő) önkormányzati szabályozásokkal (pl. helyi értékvédelem; környezetvédelmi- vagy a településképi rendelet stb.)

Timár Község településfejlesztési koncepciója egy hosszú távra szóló dokumentum, amely kijelöli a város elérendő jövőképét a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan és a vonatkozó előírásoknak megfelelően három fő fejezetre tagolódik:

- meghatározza a település gazdasági, társadalmi, táji, természeti, épített környezetére, térségi szerepére vonatkozó jövőképet,
- megfogalmazza a jövőkép eléréséhez szükséges átfogó és részcélokat,
- összefoglalja a további tervezési feladatok kiinduló adatait

Tervi háttér

- .../2001. (.....) KT. számú határozat, Timár község Településfejlesztési koncepciójának elfogadásáról
- 13/2003. (IV. 24.) KT. számú határozat, Timár község Településszerkezeti tervének és szerkezeti terv leírásának elfogadásáról
- 4/2003. (IV. 24.) számú rendelet, Timár község Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozás Tervének elfogadásáról

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

A jövőkép Timár Község hosszútávon bekövetkező víziója, azt az ideális állapotot határozza meg, amelyet 2030 - 2035-re szeretne elérni. Timár Község egy erősödő, vonzó, versenyképes község, amely gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból is fenntarthatóan és harmonikusan fejlődik. A következő megállapítások azt az ideális célállapotot mutatják be részletesebben, amelyek a 2030-2035-re elérendő Jövőkép részletei.

Társadalom

- Timár Község gondoskodó, egyre nyitottabb és szolidárisabb helyi közösséggel rendelkező falu, ahol erősödik a belső kohéziója a társadalomnak. A helyi emberekben erősödik azon elvárás, hogy a település minden lakosa hasznos és tudatos tagja legyen Timár társadalmának. A lakosságot erősödő falusi identitástudat jellemzi. Egyre nagyobb szerepet töltenek be a társadalom mindennapjaiban a helyi közösségek, melyek befogadóak, integrációs erejük jelentős.
- A település népességmegtartó erejének növelésével a családok, fiatalok számára vonzóbbá válik Timár Község, elsősorban a helyi munkalehetőségek megjelenésével, a megfelelően erősödő gazdasági háttér megvalósításával. A pozitív migrációs egyenleg mellett a 40 év alatti lakosság számának növelésével kiegyensúlyozottabb korszerkezete van a településnek.
- A képzett (diplomás és nyelveket beszélő) lakosság arányának növelésével a gazdasági fejlődés humán erőforrás oldala is könnyebben biztosítható. Az Ipari Parkban működő vállalkozások egyre több timári embert foglalkoztatnak, egyre kevesebb az alacsonyabb presztízsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatott aránya.
- A település népességmegtartó ereje stabilizálódik, a minőségében javuló oktatási, képzési háttérre, a megjelenő segítő – közvetítő és információnyújtó – szolgáltatásokra építve, mely rendszerek kielégítő színvonalú, a külső környezet változásaiból fakadó igényekre rugalmasan képes válaszolni. Az általános iskolai nevelés-oktatás színvonala magas, egyenrangú a megyei iskolákkal, a továbbtanulási ráta a ballagó diákok körében gyakorlatilag 100%-os. A lemorzsolódás minimalizálódik.
- A biztos megélhetés, tehát családok, háztartások anyagi biztonsága mellett a legfontosabb célként a lakosság egészségi állapota is javul, a prevenció fontos szemponttá válik. Timár Községben az ehhez szükséges infrastruktúrák és szolgáltatások kiépítettsége megfelelő színvonalú. Az öngondoskodás szintje növekszik a településen.
- A közigazgatás a helyi közösséggel partnerségben működik, demokratikus önkormányzatiság jellemzi a települést. A civil szféra erősödik, a helyi egyházak aktívabbak.
- A szolgáltatási hálózat fejlesztése, illetve bővítése az integráló, gondoskodó és befogadó társadalom megteremtése érdekében a társadalmi szolgáltatásokat nyújtó, - különös tekintettel a rászoruló, hátrányt szenvedők különböző problémáit kezelő -, civil szerveződések és vállalkozások, valamint azok együttműködésében valósul meg.

Gazdaság

- Az első számú gazdasági cél – és célállapot – a piacgazdasági értelemben vett teljes foglalkoztatottság elérése. Timár Községben minden aktív korú és munkaképes lakos, aki dolgozni szeretne, könnyebben kap munkalehetőséget. Magas hozzáadott értéket képviselő vállalkozások tevékenykednek az Ipari Parkban. Az Ipari Parkban működő vállalkozások egyre több timárit foglalkoztatnak. Az értékorientált közmunka-programok mellett a település gazdaságát erősödővé tevő helyi vállalkozások is jelentősebb foglalkoztatóként vannak jelen. Stabílan csökkenő a

munkanélküliek száma, a foglalkoztatottak száma pedig nő, a munkaerőpiaci folyamatok kedvezővé váltak.

- A település gazdasági súlya növekszik.
- A település versenyképességét, a komparatív előnyeit kiemelten a mezőgazdaság valamint a mezőgazdasági termékek elsődleges feldolgozása jelenti. Igen jelentős az Ipari Parkban tevékenykedő vállalkozások hozzáadott értéke.
- A település üzleti infrastruktúrája javul, megjelenik az önkormányzat gazdaságfejlesztő tevékenysége.
- A település gazdaságának diverzifikálása elkezdődik, jelentőssé válik az élelmiszeripari feldolgozás és a szekunder szektor. Kiemelt figyelmet kap a mezőgazdasági feldolgozóipar.
- Az ipar mellett más gazdasági ágazatok is erősödnek, elsősorban az idegenforgalom. Egyre jelentősebb a Tisza folyóra alapuló turizmusban való részesedése Timárnak.
- A Tisza timári partszakaszán ökoturisztikai fejlesztésekhez tartozó természeti értékek bemutatására alkalmas helyszín valamint az aktív turizmushoz tartozó kerékpáros turizmus, vízi turizmus fejlesztése a térség természeti adottságaira épülő aktív turisztikai kínálatának bővítése érdekében és természetesen horgászturizmus fejlesztési céljai megvalósultak.
- A település polgárai, vállalkozói közül egyre többen látnak üzleti lehetőséget a turizmusban. Az idegenforgalomnak köszönhetően Timár Község imázsa sokat javult.

Környezet

- Timár Község élhető, vonzó település. Zöldterületi ellátottsága, a közterületek minőségének átlagos színvonala magas, az értékőrző hasznosítás, fejlesztés folyamatos, a kulturális, közösségi infrastruktúra kínálata széles. A Tisza folyó természetes környezete és a település zöldfelületi rendszere közötti kapcsolat biztosított. Ennek a színvonalnak a megtartása, növelése a jövőkép fontos része, hiszen ez biztosítja a lakók, munkavállalók aktív, sokszínű életvitelének feltételeit, közvetetten pedig a gazdasági és társadalmi célállapotok elérését támogatja. A vonzó környezet, s benne a Timárhoz kötődő, aktív közösségi életet élő helyi társadalom együttesen teremti meg azt a miliőt, amely a vendégek számára is vonzóvá, szerethetővé teszi a települést.
- A Tisza folyó timári szakaszának turisztikai és rekreációs célú fejlesztésével a természeti környezet minősége emelkedik.
- Timár Község központjának élhető és magas zöldfelület-arányú főtere vonzó és fejlett település képét idézi.
- A település ökológiai imázsa sokat javult. Timár óvja természeti értékeit és természetvédelmi területeit, amelyek egyre jobb állapotban vannak. Jelentősen növekedtek a települési zöldterületek, különösen az eddig alulhasznosított zöldfelületeinek biológiai aktivitása növekedett.
- Timár lakossága rendkívül környezettudatos, ennek rendeli alá a közlekedési és fogyasztási szokásait. A Tisza folyó melletti településrészen megszűnnek a konfliktust okozó roncsolt és/vagy elhanyagolt területek, lakóterületek. Tudatában van, hogy ő is részese a klimatikus változások előidézésének ezért mérsékli a kibocsátását. A helyi lakosság energiafelhasználási szokásai sokat változtak, kifejezetten előnyben részesítik az építkezéseknél a megújuló energiafelhasználást. Az Önkormányzat környezeti politikája igen sikeres, a település közintézményei alacsony kibocsátással és megújuló energiák felhasználásával működnek, amellyel jó példát tudott mutatni a polgároknak is.
- Olyan minőségi lakóterületei vannak Timár Községnek, amelyek vonzzák a lakosságot. A lakásállomány energetikai korszerűsítése befejeződött, egyre nagyobb azoknak a lakásoknak a száma akik megújuló energiákat alkalmaznak (az energiatudatos otthontervezés gyakorlata adaptálódott a lakossághoz). Eltűntek a lepusztult, a leamortizálódott lakókörnyezetek.

Timár Község jövőképe 2030-2035-ig a következő:

Timár Község a természeti környezet megőrzésével és azzal összhangban megvalósított ipar-, mezőgazdaság - , turisztika - intézmény – fejlesztési beavatkozások mentén konszolidálja a folyamatosan csökkenő lakosságszám, illetve a leszakadó rétegek elszigetelődése okozta társadalmi problémákat, így Timár Község vonzó természeti és épített környezetet és stabil helyi gazdasága révén munkát is biztosít a helyben élők számára.

1.2. A település jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan

Timár Község a Nyíregyházai járás része. A Nyíregyházai járás Szabolcs - Szatmár- Bereg megyéhez tartozó járás, székhelye Nyíregyháza. Települései: Apagy, Kálmánháza, Kótaj, Nagycserkesz, Napkor, Nyíregyháza, Nyírpazony, Nyírtelek, Nyírtura, Rakamaz, Sényő, Szabolcs, Timár, Tiszanagyfalu, Újfehértó. Timár Község a járástól földrajzilag picit elszakadva, a járás északi részén található. Timár Község tekintetében érdemi térségi szerepkör nem azonosítható be. Timár jelentős térszervező erővel nem rendelkezik és kialakulása sem várható folyamat.

- Timár Község Szabolcs – Szatmár – Bereg megye harmonikus és integrált fejlesztése révén élhető vidéki településként a felzárkózott külső perifériák kiemelkedő települése, amely elvesztette a rurális térségekre jellemző vonásait.
- Timár Község együttműködik a térség szereplőivel. Mind a közigazgatás, önkormányzatok, mind a gazdaság területén működik a kooperáció, egymás érdekeinek kölcsönös figyelembe vétele, a szinergiákból adódó lehetőségek kihasználása.
- Az agrár-élelmiszeripari együttműködésnek köszönhetően hozzájárul a járás népességmegtartó erejének növeléséhez, a helyi foglalkoztatás bővítéséhez.
- **Timár elérhetősége sokat javult** a szomszédos települések számára. A település kerékpárutakon, közösségi közlekedéssel és jó minőségű közutakon egyaránt jól megközelíthető.
- **A település és mikro-térségébe tartozó szomszédos települések között intenzív együttműködés bontakozott ki a fejlesztési projektek összehangolása érdekében, a mikro térség forrás abszorpciós képessége javult.**

1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése

A településfejlesztési irányok kijelölése során vannak olyan meghatározó alapelvek, amelyek indikátorokkal ugyan nem feltétlenül mérhetőek, ám meghatározóak a település fejlesztésének egésze, a beavatkozások tervezése, a források allokálása szempontjából. Timár Község horizontális településfejlesztési alapelvei az alábbiak:

Fenntartható fejlődés:

Környezetileg fenntartható növekedés elősegítése, amely elsősorban a meglévő erőforrások hatékonyabb felhasználását, a környezetbarát településfejlesztést segíti:

- A falu fejlesztési koncepciója a klímabarát növekedést alapelvnek tekinti. Bármilyen fejlesztés is valósul meg a jövőben, az bizonyíthatóan járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez, csökkentse a környezeti terhelést.
- Fenntartható építés, a fenntartható építés-technológia alkalmazása a településfejlesztés során.
- Környezetbarát iparfejlesztés a gazdaságfejlesztés kapcsán.

A fenntartható társadalom és gazdaság elveit saját környezetükben, a realitások talaján kis lépésenként az egyes fejlesztési projekteken valósággá tenni.

Versenyképes fejlődés:

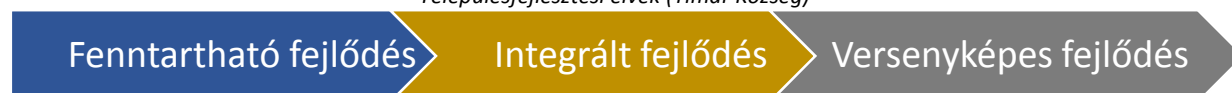
A település fejlesztése során kiemelten kell azokra a területekre fókuszálni, ahol Timár Község komparatív előnyei, vagyis egyedi adottságain alapuló versenyelőnyei vannak. Ezeknek a területeknek a fejlesztésével biztosítható, hogy stabilizálódjanak és kibontakozzanak a falu tartós versenyelőnyei.

Integrált fejlődés:

Az integrált megközelítés egyszerre tartalmazza a fizikai és az ágazati szemléletet. Az integrált fejlesztési szemlélet legfőbb alapelemei a következők:

- Olyan fejlesztésekre van szükség, amelyek egyszerre járulnak hozzá a fizikai, társadalmi, gazdasági, környezeti és műszaki környezetének fejlődéséhez.
- Az infrastruktúrák kizárólagos fejlesztése helyett, olyan fejlesztéspolitika bontakozzon ki, amely a „soft” beavatkozási típusokat is kiemelten kezeli.
- A pontszerű fejlesztések helyett, a komplex, egymással szinergikus hatással bíró fejlesztéseket kell előtérbe helyezni.
- Az integrált fejlesztési szemlélet része, hogy a településfejlesztési politikában az önkormányzati fejlesztések ösztönzik a magánérő, magántőke mobilizálását.

Településfejlesztési elvek (Timár Község)

2. CÉLOK

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

Timár Község településfejlesztési koncepciója átfogó fejlesztési célokat határoz meg, amelyek hozzájárulnak a jövőképpen megfogalmazottak realizálódásához. A négy átfogó cél kijelöli a falu legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti, műszaki kihívásokra adott válaszait, pozicionálja Timár Községet és kijelöli a legfőbb hosszútávon megvalósítandó céljait. A település jövőképeinek legfőbb alkotóelemei, pillérei az átfogó célok, melyekből jelen koncepcióban négy átfogó cél került meghatározásra.

Az átfogó célok közül három tematikus jellegű célok, az alábbiak szerint:

- **„A település gazdasági potenciáljának erősítése”** átfogó cél, amely Timár Község gazdaságfejlesztési célkitűzéseit rögzíti
- **„A települési funkciók erősítése”** átfogó cél, amely Timár Község társadalmi célkitűzéseit rögzíti
- **„Lakókörnyezet fejlesztése”** átfogó cél, amely Timár Község épített és természeti környezettel kapcsolatos célkitűzéseit rögzíti.

A negyedik specifikus célkitűzés a lemorzsolódástól veszélyeztetett társadalmi rétegek segítségét, reintegrációját tartalmazza. Az adott átfogó cél a tematikus három célkitűzés elemeit tartalmazza, azonban olyan szűkítéssel, pontosítással, amely szociálisan hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatásához szükségesek. Így **„Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése”** átfogó cél rögzíti mind a nevezett célcsoportra vonatkoztatva a gazdaságfejlesztési, munkaerőpiacra való visszavezetési, mind a társadalmi, mind az érintettek környezetének, lakóterületeinek rehabilitációját tartalmazó stratégiákat.

ÁTFOGÓ CÉLOK RÖVID BEMUTATÁSA:

A település gazdasági potenciáljának erősítése

Timár Község Ipari park címmel rendelkező település, az „Ipari Park” címet 2008. évben nyerte el a TIM – INVEST Kft. Három jelentősebb üzem nyújt munkalehetőséget a helyben, és környékben élőknek: A Timár-Gumi Kft., amely termékeinek jelentős részét Nyugat-Európában értékesíti, és a legtöbb timári családnak biztosít munkát, jövedelmet. A Rofa-Művek acélból állít elő félkész és késztermékeket. A Vetőmag és Szárító Kft. a hazai termelőket látja el jó minőségű búza-, kukorica-, és burgonya vetőmagokkal, a Milk-Tim Kft. pedig a környék 20-25 településén értékesíti az általa termelt tehéntejet. Az Önkormányzat közhasznú foglalkoztatás keretében biztosít továbbá jelentős munka lehetőséget, ennek ellenére a munkanélküliek száma jelentősen nem csökken.

Timár és a térség belső piaca gyenge, szűk a helyi termékek köre, ezért a helyben keletkező bevételek/jövedelmek és szociális juttatások gyorsan kiáramlanak. Timár Község esetében az egy lakosra jutó jegyzett tőke nagyságát jelentősen növeli az Ipari Parkban működő cégek jelenléte, ennek ellenére a mutató alacsony értéke jól jellemzi a település szerény gazdasági erejét. Szintén a „Timár Vállalkozói Ipari Park” területén működő vállalkozásoknak köszönhető, hogy Timár Község esetében az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték mind a Szabolcs – Szatmár – Bereg egyei, mind a TISZATÉR LEADER Akciócsoport területén található települések összességére jellemző átlagértéket meghaladja. Azonban az ipari parkban működő vállalkozások jellemzően nem a helyi lakosság számára biztosítanak munkát jelentős az adott cégekhez munkavégzés céljából Timárra ingázók aránya. A mezőgazdaságban a szántóföldi művelés dominál. A jó minőségű talajnak köszönhetően mind az országos, mind a megyei átlagokat meghaladó az ipari növények, a burgonya és a kalászosok termésátlaga és aránya is. Főként

a kisüzemi, háztáji állattartás jellemző (főként sertés és szarvasmarha). A mezőgazdaságot elaprózott birtokszerkezet, tőkeszegénység, elavult eszközpark jellemzi.

A gazdasági területek jellemzően a külterületen elhelyezkedő területek. Timáron a gazdasági terület a belterülettől délre, a fő út mentén található, a lakóterülettől jól elhatároltan.

A gazdasági zóna funkciójában igyekszik kiszolgálni az ide települni kívánó vállalkozásokat. Az épületek a jelenlétükkel gazdasági, társadalmi, műszaki és technológiai fejlődést fejeznek ki.

„A település gazdasági potenciáljának erősítése” átfogó cél tömöríti mindazokat a fejlesztési irányokat, amelyek helyi gazdaság megerősítését célozzák. Az adottságokra építő gazdaság megteremtése kiemelten a kisipari, kisüzemi gazdaság preferálásával, a mikro- és kisvállalkozások, kisiparosok megtelepedésének támogatásával, a kertgazdasági hasznosítás támogatásával, a helyi terményekre szakosodott élelmiszeripar erősítésével valósítható meg. Eleme továbbá a kisléptékű turisztikai fejlesztések is.

A versenyképesség javítása közös érdeke mind a lakosságnak, mind a gazdasági szervezeteknek, mind a települési önkormányzatnak. A versenyképesség összefügg a település által biztosított vállalkozási körülményekkel.

A fejlesztési eszközök korlátozottsága folytán az önkormányzat gazdasági viselkedésének kapcsolatépítő (koordináló és kooperatív), orientáló hatásúnak kell lennie a helyi gazdasági szervezetek tevékenységével kapcsolatban. A szomszédsági integráció növeli a gazdasági potenciált.

A helyi gazdaság koordinálásában, vitalizálásában az Önkormányzat is jelentős feladatokat tud ellátni; fontos az önkormányzati vagyon növelése, következetes helyi adópolitika kidolgozása, a turizmus területi feltételeinek megteremtése valamint a rövid ellátási lánc preferálása, helyi szolgáltatások fejlesztésével. Az Önkormányzat továbbá munkaerőpiaci szereplőként is definiálható, így cél a közfoglalkoztatás bevétel-orientált, önfenntartó tervezése.

Jelenleg a település nem tudná érdemben és hatékonyan kielégíteni a potens érdeklődő befektetők telephely igényeit, nincs befektetésre alkalmas, megfelelő infrastruktúrával ellátott, megfelelő nagyságú iparterület, illetve ipari/gazdasági besorolású övezet.

Javasolt stratégia szinten rögzíteni, hogy mely ösztönzőkkel lehet elérni, hogy a helyi igényeknek (pl. szakember, vagy kapcsolódás más tevékenységekhez) megfelelő, a többi gazdasági tevékenységet és a helyi környezet- és életminőséget nem zavaró cégek letelepedését támogassa.

„A település gazdasági potenciáljának erősítése” című átfogó cél Timár Község Önkormányzatának gazdaságélénkítést, erősítést célzó beavatkozásait rögzíti.

A települési funkciók erősítése

Timári Napköziotthonos Óvoda gazdálkodási szempontból helyi önkormányzat által irányított, részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv, önálló munkáltatói jogkörrel.

Timár községben az általános iskolai nevelés – oktatást a Szabolcs Vezér Általános Iskola biztosítja. Az iskolai létszám – a település népességfogyásával összhangban – csökkenő tendenciát mutat. Timár Községben nem található középfokú iskola.

A háziorvosi, iskola-egészségügyi és védőnői szolgálat tekintetében Timár és Szabolcs községek egy körzetet alkotnak, biztosítják a szolgáltatást a két község lakossága részére. A háziorvos az egészségügyi szolgáltatást vállalkozás formájában látja el.

A településen egy körzeti orvos végzi a felnőtt és gyermekorvosi alapellátást. Csecsemő és nővédelmitanácsadás az Egészségházban történik. Szakorvosi ellátást a Tokaji Egészségfejlesztő Központ, illetve a megyei szakrendelő Nyíregyházán látja el.

Az önkormányzat társulással a Tiszadobi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat keretében biztosítja a családsegítő szolgálat, a házi segítségnyújtás, és a gyermekjóléti szolgáltatást, folyamatosan együttműködik a rendőrség ifjúságvédelmi felelősével.

Az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés a településen mindenki számára elérhető. Ebben a tekintetben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor senkit nem ért, nem érhet.

A következő időszakban várhatóan a munkanélküliek, a betegek, az időskorúak, a nagycsaládosok növelhetik a szociális támogatásra szorulókat számát. A szociális ellátó rendszernek fel kell készülni arra, hogy választ tudjon adni a jelentkező problémákra. Az önkormányzat pénzületi és természetbeni támogatási formáit úgy kell kialakítani, hogy a támogatás a megfelelő személyekhez kerüljön.

Demográfiai egyensúly megőrzése érdekében törekedni szükséges a népességszám természetes növekedési feltételeinek megteremtésére, a családbarát település kialakítására. Kiemelt célterület az idősok ellátásának fejlesztése.

Az Önkormányzat működőképességét biztosítani kell. A központi források apadásával párhuzamosan a jövőben felértékelődik a saját források szerepe. A fejlesztéseknél egyértelműen elsőbbséget kell kapniuk a fenntartható tevékenységek, beruházások támogatásának.

Lakókörnyezet fejlesztése

Timár ősidők óta lakott település a Tisza partján, köszönhető ez a fekvésének. A település úgynevezett magasparton fekszik, ami azt jelenti, hogy a Tisza árterénél átlagosan 15 méterrel magasabban van. Egyik legnagyobb különlegessége, hogy a Tisza mellett ilyen védett helyen kevés település van, melyet fokoz a tokaji hegy és hegyalja gyönyörű panorámája.

Említésre méltó a gyönyörű holtágak mellett, a Tisza-túra egyik kikötőhelye.

A holtágak halakban gazdag, biztos fogást ígérnek, kitűnő horgásztanya.

A település igazgatási területén található természeti értékek morotvák, gyepterületek, erdők. Jellemző erőtársulások gyöngyvirágos tölgyes, pusztai tölgyes, tatárjuharos, lösztölgyes, tölgy – köris - szil ligeterő.

A településközpontban a lakosság kiszolgálását szolgáló épületek – élelmiszerüzletek, vendéglátóhelyek – részben a lakóépületek átalakításával jöttek létre. A település döntő részét a falusias beépítésű lakóterület jellemzi.

Timár Községben országosan védett műemlékként van regisztrálva a Görög katolikus templom (Timár, Szabadság u. 23.). A településen egyik helyi értéke a Lehel utcán található Jézus szíve templom – Római katolikus templom.

A település másik helyi értéke a 290 helyrajzszámú közterületen álló kocsányos tölgy.

A településen nincs olyan önkormányzati intézmény, amely megújuló energiaforrást alkalmazna.

Az aszfalt burkolatú utak aránya jelentős a településen. A burkolatok minősége az újabbnál megfelelő, de a régebbiek felújításra szorulnak. A közúti közlekedési lehetőségek mellett kompátkelőhely található a Timár, és a Borsod –Abaúj – Zemplén megyei Zalkod község között.

Timár közigazgatási területén található, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési körébe eső védett területekkel és településképi jelentőségű kategóriákkal – országos természetvédelmi oltalom alatt álló területek, Natura2000 területek, országos ökológiai hálózat övezetei, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek.

A minőségi élet fontos eleme a hangulatos, vonzó településképi: a közterületek, az épületállomány, a községet övező külterületek állapota. A falu komfortossá tétele, a minőségi élettér fejlesztése során számos műszaki infrastrukturális feltétel (energiahatékonyság, hulladékgazdálkodás kiterjesztése, ivóvízhálózat korszerűsítés, közlekedési hálózat, közművek, vonalas infrastruktúrák állapota, kapcsolata, hálózata) megteremtése, a helyi identitás és összetartozás érzésének mindennapos megéléséhez a különböző identitás-elemek, mint például a közösségi terek rendezése, fejlesztése beavatkozásokat is tömöríti a „Lakókörnyezet fejlesztése” című átfogó cél.

Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése

Timár Községben a Központi Statisztikai Hivatal a 2011. évi népszámlálás alapján több olyan területi egységet is beazonosít, ahol a leszakadástól veszélyeztetett lakosság koncentrációja kimutatható.

Egy szegregátum került beazonosításra, ahol a szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke az érintett területen 50% feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt: a szegregátum lehatárolása az alábbi:

Szabadság út - belterületi határ - 3821 sz. út.

Ez a szegregátum a népszámláláskori lakónépesség 17%-át tömöríti.

Egy szegregációval veszélyeztetett terület került továbbá kijelölésre, ahol a szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke az érintett területen 40% feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt: a veszélyeztetett terület lehatárolása az alábbi:

Iskola köz - Lehel út - Szabadság út - belterületi határ - 3821 sz. út - Szabadság út - Hunyadi út - Kossuth út - Szabadság út.

Ezen a területen él – a népszámláláskori – lakónépesség 27%-a.

Timár esetében is napjaink egyik egyre égetőbb problémája a szegregált lakókörnyezetben élő közösségek deprivált helyzete, mely problémára hathatós megoldás sajnos egyenlőre sem országos, sem helyi szinten nem volt.

A földrajzi pozíció, tehát a centrumoktól való távolság, valamint a centrumok elérhetősége kulcsszerepet tölt be egy település lakosságának foglalkoztatásában és munkalehetőségeiben. Timár esetében is elmondható, hogy jelentős gazdasági centrum közvetlen környezetében nincs, illetve esetleges közelség ellenére (például Tokaj) sem éreztetni hatását.

A szegregálódó településrészek lakosságát a nagyfokú képzetlenség és a magas munkanélküliség mellett erősen jellemzi az inaktivitás és az átlagtól jócskán elmaradó jövedelem is. A kétkezi munka kereslete iránti visszaesés mellett a mezőgazdaság zsugorodásának folyamata még mindig zajlik, ezzel a meglévő munkalehetőségeket tovább szűkítve, valamint az alacsonyan képzettek kilátásait rontva. Megoldásként kínálkozna az elvándorlás, azonban az alacsony képzettségi szint akadályozó tényező a timáriak esetében is. A leszakadó rétegek körében nem ritka az jogcím nélküli lakáshasználat, a napról-napra élés. Timár Község lakosainak a 2011. évi census alkalmával 6,2%-a vallotta magát roma nemzetiségűnek. Timár esetében is elmondható, hogy a romák/cigányság egy számottevő része telepi környezetbe kényszerült, körükben a fent ismertetett problémák (lakhatási költségek kifizethetősége, alacsony komfortfokozatú ingatlanok) fokozottan jelen vannak.

A szociológia értelmezése szerint szegrációról beszélünk, „ha egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció sokszor együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségeivel.” A társadalom csoportjai közötti különbségek, egyenlőtlenségek térben is formát öltenek. Országosan átlagosan a szegregátumok döntő többsége (kétharmada) településen belül, annak szélén helyezkedik el, míg 15%-a külső területen, távolabb a várostól/falutól. Timár Község is azoknak a településeknek a számát gyarapítja, ahol térben is jellemezhető a leszakadással veszélyeztetett lakosság tömörülése: a település észak-keleti területein találhatóak a szegregált utcák illetve szegregációval veszélyeztetett területek.

Legfőbb célkitűzése a szegregált lakókörnyezetben, mélyszegénységben élő hátrányos helyzetű emberek társadalmi felzárkózásának és integrációjának segítése. Tény, hogy az ilyen környezetben, életvitelszerűen tartózkodó személyeket generációkon átívelő, folyamatosan felgyülemelő hátrányok érik, melyeket nem csak önmaguk, de a települések sem képesek külső segítség nélkül orvosolni. Éppen emiatt szükséges jelen átfogó cél rögzítése, amely egyrészt megfogalmazza a települési önkormányzat feladatait, számba veszi lehetőségeit, másrészt orientálja a külső segítséget (legyen az állami, civil szervezeti és/vagy egyházi kezdeményezés, pályázati források kiaknázásából adódó fejlesztés vagy a

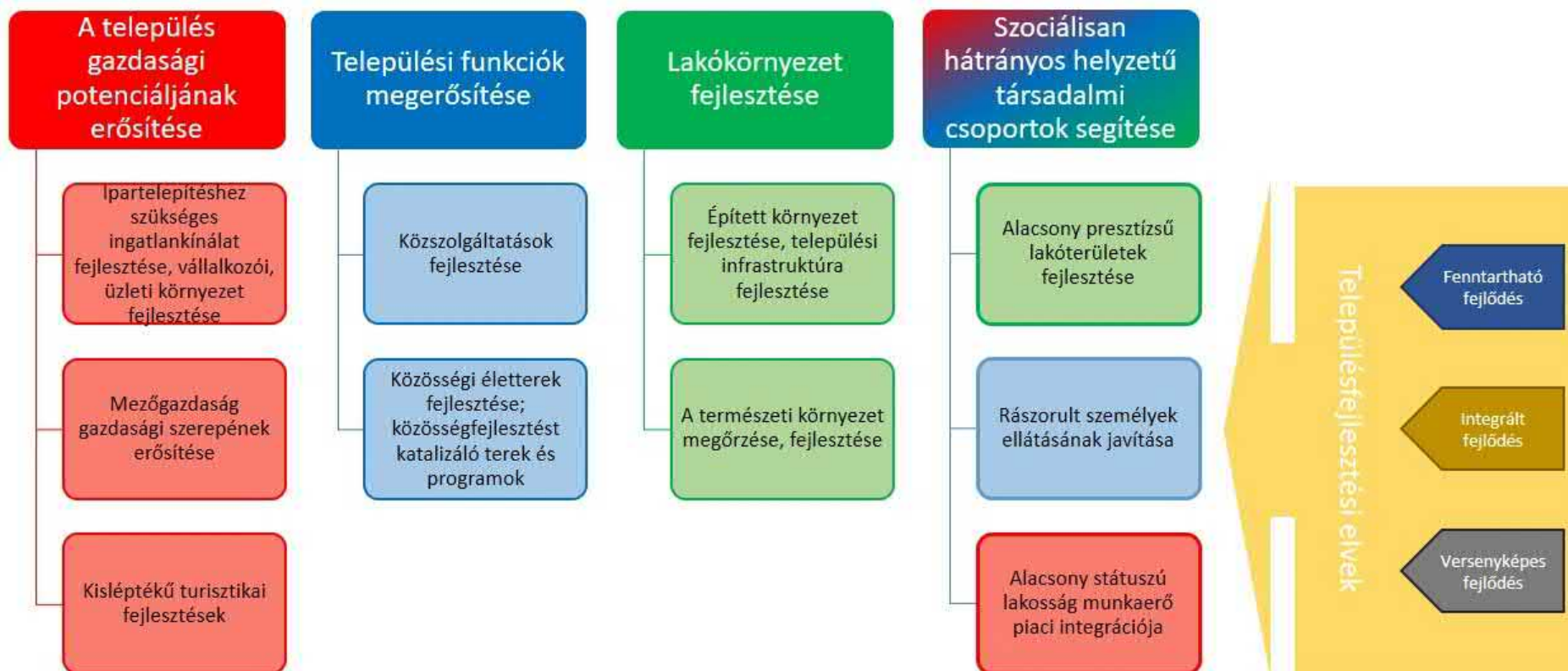
helyi gazdaságban rejlő lehetőségek kiaknázása). Az átfogó cél rész céljai között a felnőttek képzettségi és foglalkoztatási lehetőségeinek javítása (lásd **„Alacsony státuszú lakosság munkaerő piaci integrációja”** című rész cél), a gyermekek oktatási rendszerben történő kiteljesedése (óvodáztatási arány, iskolai előrelépési lehetőségek és szabadidős programok), a telep környezet minőségi fejlesztése (lásd **„Alacsony presztízsű lakóterületek fejlesztése”** című rész cél) valamint a telep környezetben történő szolgáltatások szintjének és körének növekedése (lásd **„Rászorult személyek ellátásának javítása”** című rész cél) fogalmazódik meg.

Fontos lenne minden településen megtalálni azokat a személyeket, kialakítani azt a csoportot, aki/akik vállalják a cigányság képviseletét, akinek/akiknek van tekintélye, bizalma a cigányság körében, aki – akár hivatalosan is, fizetés ellenében – foglalkozna a problémákkal, érdekképviselettel.

Jelen Településfejlesztési Konceptió célrendszere négy átfogó célt fogalmaz meg, melyek közül a negyedik átfogó cél gyakorlatilag a település egészére rögzített átfogó célok beavatkozási területeit tartalmazza ismétlődően, de a leszakadástól veszélyeztetett lakosságra tekintettel; fókuszáltnak jeleníti meg azokat a beavatkozásokat, amelyek ennek a társadalmi rétegnek a reintegrálását segítik.

Timár Község Jövőképe - 2035

Timár Község a természeti környezet megőrzésével és azzal összhangban megvalósított ipar-, mezőgazdaság -, turisztika - intézmény – fejlesztési beavatkozások mentén konszolidálja a folyamatosan csökkenő lakosságszám, illetve a leszakadó rétegek elszigetelődése okozta társadalmi problémákat, így Timár Község vonzó természeti és épített környezetet és stabil helyi gazdasága révén munkát is biztosít a helyben élők számára.

2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

A meghatározott átfogó célok teljesülését részcélok rendszere segíti.

„Ipartelepítéshez szükséges ingatlankínálat fejlesztése” rész cél

Timár Község helyi gazdaságának potenciálját megalapozza az ipari park, amely a volt „Béke MG. TSZ. Timár” telephelyén működik. Bár az ipari park magántulajdonban van, az Önkormányzat törekszik a meglévő gazdaság, ipar bővítésére, továbbfejlesztésére. Feladat a működési környezet javítása, nemcsak a parkon belül, hanem a település egészére tekintettel a hiányzó infrastrukturális elemek megvalósítása, meglévők minőségi fejlesztése. Az infrastrukturális fejlesztéseken túl az Önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenységének fontos fundamentuma kell, hogy legyen a helyi gazdaság segítése soft jellegű beavatkozások megvalósításával, a lehető legszélesebb tématerületeken. A gazdaságfejlesztés, az ipartelepítés érdekében kiemelt feladat a befektetés-ösztönzés feltételeinek megteremtése, amely kapcsolódik az országosan és regionálisan működő információs hálózatokhoz. A meglévő infrastrukturális kapacitásokra épülve szükséges kiépíteni egy hatékonyan működő befektetés-ösztönzési rendszert.

Az ún. befektetés-ösztönzés sikerességének alapfeltétele a partnerség minél szélesebb körű kiterjesztése (a helyi lakosságtól a helyi vállalkozókön keresztül a megyei/régiós illetékes szervezetekkel, hatóságokkal). Partnerségi egyeztetések, partnerség biztosítása a térségi szereplőkkel, a lakossággal, gazdasági szereplőkkel, turisztikai társulásokkal szükséges ahhoz, hogy a települési önkormányzat minél hatékonyabban tudja ösztönözni a települési gazdaságot. A megvalósított településmarketing több lépcsős kell, hogy legyen, és tartalmaznia kell a szolgáltatási regisztert, valamint a települést népszerűsítő és megismertető kiadványokat, internetes tájékoztató felületet.

A falu mezőgazdasági területeit figyelembe vevő, azt lehetőség szerint megóvó iparterület-fejlesztési/bővülési tervének kivitelezése, a helyi és betelepülni szándékozó vállalkozóknak telephely-fejlesztési lehetőség nyújtásával komoly előrelépést tud elérni. A település alapvetően olyan gazdasági vállalkozásokat kíván támogatni, amelyek magas hozzáadott értékű tevékenységet folytatnak, foglalkoztatási hatásuk érvényesül, és környezetbarát technológiákat alkalmaznak.

„Mezőgazdaság gazdasági szerepének erősítése” rész cél

Timár Községben területén a legjobb minőségűek a löszön kialakult csernozjom talajok, amelynek több változatával találkozhatunk a település közigazgatási területén. A kedvező talajadottságoknak köszönhetően a térségben az országos átlaghoz viszonyítva magasabb a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya. A mezőgazdaságban a szántóföldi művelés dominál. A jó minőségű talajnak köszönhetően mind az országos, mind a megyei átlagokat meghaladó az ipari növények, a burgonya és a kalászosok termésátlaga és aránya is. Főként a kisüzemi, háztáji állattartás jellemző (főként sertés és szarvasmarha). A mezőgazdaságot elaprózott birtokszerkezet, tőkeszegénység, elavult eszközpark jellemzi. A feldolgozóipari kapacitások, az együttműködések, integrációk hiánya miatt alacsony az ágazat hozzáadott érték teremtő képessége. A térségben alulprezentáltak a mezőgazdaságra épülő élelmiszer-feldolgozó üzemek.

Az integrált földhasználati rendszer alapelve szerint a termőterületeket mindenütt arra és olyan intenzitással kell hasznosítani, amire az a legalkalmasabb, illetve amit károsodás nélkül képes elviselni. Ennek az elvnek megfelelően a mezőgazdasági területeken a környezeti és természeti adottságok figyelembevételével, de termelésfejlesztési szempontból is fejleszthető a földhasználat. Jó talajú területeken belterjes (intenzív, high input) termelési célú földhasználat lehetséges. A mezőgazdasági területeken a termőhelyi adottságok fokozottabb érvényesítésével erősíteni kell a termelésben a minőséget és a tájjelleget, és a legkedvezőbb adottságú területeken profitorientált mezőgazdasági

termelést kell, illetve lehet folytatni, a jelenleginél intenzívebb szinten, esetleg preferálva az egyedi termékek termelését (vetőmag, ipari növények termesztése, biodízel olajnövények, stb.) a földvédelem fokozottabb érvényesítésével.

Javasolt lépéseket tenni az élelmiszer-önrendelkezés irányába, amely a helyi közösségek, termelők, fogyasztók érdekeit védi, és középpontba helyezi a környezet megóvását, az egészséges élelmiszerellátást (megbízható forrásból beszerezhető élelmiszerek biztosítása) Közvetlenül földről az asztalra, termelőtől a vásárlóhoz elv gyakorlati megvalósítása javasolt, amely nemcsak az egészséges élelmiszerek elérhetőségét növeli, hanem a pénzügyi ciklust is zártabbá teszi a településen illetve a mikro-térség gazdálkodói és lakossága között.

A szociális gazdaság irányába való elmozdulás során az elaprózódott birtokszerkezet miatti tőkehiány kiküszöbölhető. A szociális gazdaság alkalmas továbbá arra, hogy a munkanélküliség felszámolására nem kielégítően képes formális gazdaság kiegészítéseként kellő számú munkahely teremtsen, különösen a hátrányos helyzetű emberek elhelyezésére.

„Kisléptékű turisztikai fejlesztések” rész cél

Timár Község annak ellenére, hogy a Tokaji borvidék közvetlen közelében helyezkedik el, Tisza-menti település és szomszédságában található Szabolcs Községben látogatható a szabolcsi földvár, alapvetően nem tekinthető turisztikai potenciállal rendelkező falunak. A Tisza-parton a timári szakasznál ismert és látogatott gasztronómiai típusú vendéglátó hely magántulajdonban van, az Önkormányzat érdemi tevékenységet a turisztika területén nem folytat. A MAHART a timári szakaszon kishajó kikötő létesítését tervezi, amely esetleg bekapcsolhatja Timárt a folyón zajló vízi turizmusba. Az idegenforgalommal kapcsolatos fejlesztéseket integráltan, térségi alapon zajló turisztikai szervezetrendszer fejlesztése révén szükséges megvalósítani. Térségi vendégforgalmi stratégia alapján integrált szemléletű fejlesztés, szolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztése: mind az attrakciók, mind a háttérinfrastruktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése, diverzifikálása.

Cél egy turisztikai klaszter létrehozása, ahol szabályozott keretek között, széleskörű partnerségben, több területen folyhatna a helyi, térségi turizmus fejlesztése. A klaszter megfelelő szervezeti keretet nyújthat többek között térségi szintű turisztikai programcsomagok kialakítására is.

„Közzolgáltatások fejlesztése” rész cél

A demokratikus helyi kormányzás a jó kormányzást (demokratikus döntéshozatalt, a döntés előkészítésben való közösségi részvételt, a konszenzusra való törekvést) és a közönség fenntartható fejlődés melletti elkötelezettségét jelenti.

Cél a közzolgáltató rendszereknek minőségi fejlesztése, ügyfélbaráttá tétele.

Erre alapozva egy szolgáltató és gondoskodó település víziója fogalmazódik a következő fejlesztési periódusban, ahol a közzolgáltatások ügyfélbarátok és szolidárisak.

A lakosság magasabb szintű bevonása szükséges a településfejlesztés folyamatába. A fejlesztések intenzívebb társadalmasításával a lakosság adott beavatkozásokkal kapcsolatos elfogadása is nő. A civil szféra szereplőivel szükséges intenzívebb kapcsolattartás, érintettség estén adott beavatkozás tervezési folyamatainak bevonásával, a megvalósítás során aktív részvevőként való pozicionálással erősödik az önkormányzati vezetés és a lakosság kapcsolatának minősége. A demokratikus helyi kormányzás feltételezi, hogy az önkormányzat lehetőségeihez képest járuljon hozzá a civil szervezetek működési feltételeinek biztosításához és az egyházak működési feltételeinek biztosításához.

Az önkormányzati rendszer rentabilitásának és hatékonyságának növelése cél. A hatékonyság növelésének két célja van, egyrészt a költségvetés működési kiadások oldalának csökkentése, azaz a

fejlesztésre fordítható pénzeszközök növelése, másrészt a lakosság terheinek csökkentése. Ennek eszköze lehet az intézmények energiaracionalizálása.

A közszolgáltatásokhoz kapcsolódó infrastruktúrafejlesztés azon szolgáltatások rendszerének minőségi javítását célozza, amelyek meghatározzák az életminőség és a lakossági komfortérzet feltételrendszerét. A témakör kapcsán kiemelendő beavatkozások az elektronikus és e-ügyintézés fejlesztése, családbarát ügyfélszolgálatok kialakítása, megőrzése, a közszolgáltatások, közfeladatok ellátásához szükséges infrastruktúra (épület és eszközök) megteremtése, pótlása, fejlesztése valamint a szolgáltatások minőségének javítása (módszertani fejlesztések, minőségirányítási rendszerek bevezetése, humánerőforrás-fejlesztés).

„Közösségi életterek fejlesztése” rész cél

A jövőkihívása, hogy a különböző feltételeknek és igényeknek megfelelően minden korosztály megtalálja a számára megfelelő módot kulturális életének kiteljesítésére. Az önkormányzat feladata, hogy ezeket az alternatívákat biztosítsa úgy, hogy vagy saját maga valósítja meg, vagy pl. civil szervezetekkel együttműködve, azoknak segítségét nyújtva hívja életre azokat.

Kiemelten fontos, hogy Timár Község szem előtt tartsa a helyi igényeket, de ezek a fejlesztések messze túlmutatnak a helyi elvárások teljesítésén, mivel a kulturális és közművelődési szolgáltatások infrastruktúrájának és kínálatának bővítése alkalmas arra, hogy növelje a település vonzerejét.

A testi és lelki egészség alapja a sport és a rekreáció. Az ehhez kapcsolódó feltételek mind szélesebb körű biztosítása nemcsak az életminőség javításához, de a közösségi összetartozás és identitástudat növekedéséhez is hozzájárul.

„Épített környezet fejlesztése” rész cél

Településrészek kiegyensúlyozott fejlesztésére szükséges törekedni, kiemelt feladat a településközpont fejlesztése, a közterületek szabályozása, arculati javítása. Az esélyegyenlőség jegyében szükséges a településrész-kapcsolatok erősítése.

A fenntarthatóság érdekében elsősorban a meglévő lakóterületi térségek tartalékainak kihasználása feladat a területeket új zöldfelületekkel, forgalomcsillapítással vonzóvá kell tenni, a falusi léptéket megtartva.

A lakhatási költségek csökkentésének egyik útja a közüzemek működési hatékonyságának javítása által a fajlagos közüzemi díjak csökkentése, a másik a lakások energiahatékony felújításának támogatása, de tulajdonképpen ide tartozik a színvonalas tömegközlekedés és a kerékpár közlekedés lehetőségeinek megteremtése is, hiszen mindkettő a költséges személygépkocsi használatot csökkenti. A testi és lelki egészség alapja a sport és a rekreáció. Az ehhez kapcsolódó feltételek mind szélesebb körű biztosítása nemcsak az életminőség javításához, de a közösségi összetartozás és identitástudat növekedéséhez is hozzájárul.

Az Önkormányzat feladata a hatáskörébe tartozó közlekedési infrastruktúra állagmegóvása, lehetőség szerinti fejlesztése. Törekedni szükséges a forgalomcsillapítás, közlekedésbiztonság növelésére. A Tisza folyó jelenlétével a vízi közlekedés fejlesztése javasolt (bár nem önkormányzati kompetencia, a MAHART kiskötő kialakítását tervezi a Tisza timári szakaszán). Az indokolt úthálózati, csomóponti fejlesztések megvalósítása, a kerékpárutak, gyalogjárdák építése és a parkoló felületek bővítése. Timár közmű infrastruktúra fejlesztése során többek között a vízbázis védelme, vízellátás területi bővítése, a felszíni víz települési szintű rendezése, forrásfoglalások kiépítése, a szennyvízkezelés arányának növelése mellett elengedhetetlen a megújuló energia-használat bővítése.

Településrendezés során a kompakt település megteremtése, a szétterülés mérséklése javasolt.

A közszolgáltatást nyújtó intézmények energiahatékonyságának fokozása, épületgépészeti rendszerének energetikai célú korszerűsítése, a megújuló energiaforrások részarányának növelése fontos célkitűzésként jelenik meg. Az uniós célok és elvárások, s ezzel összefüggésben a rendelkezésre álló források, és a környezet állapotával szemben erősödő általános társadalmi elvárások az energiagazdálkodást a fejlesztések fókuszába állítják. Megújuló energiaforrások felhasználását célzó fejlesztések: a helyi adottságokat figyelembe véve a napenergia és a biomassza hasznosítása kaphat nagyon hangsúlyt a helyi energia-felhasználás során.

A településkép átfogó állagmegőrzése, fejlesztése nagy feladatot ró az Önkormányzatra, szükséges az önkormányzati tulajdonban lévő, méltatlan körülmények között lévő épületek megőrzése, fejlesztése, azok esetleges új funkcióinak megtalálása, tartalommal való feltöltése. Továbbá a Timárban található felhagyott lakóépületek tekintetében megvizsgálandó, hogy az Önkormányzat milyen módon tudja ezeket saját hatáskörébe vonni, hasznosítani.

Kiemelt jelentőségű a jelenleg degredálódó, leszakadással fenyegetett településrészek, szegregált területek integrált programjának megvalósítása, lakókörnyezet fizikai megújításának folytatásával és a felzárkózást, esélyeket növelő beavatkozásokkal, melyek az érintett célcsoportokra szabott speciális tartalommal valósulnak meg. Kapcsolódóan az előbbiekhöz, szükséges az önkéntesség népszerűsítése, társadalmi felelősségvállalás erősítése. Ennek a beavatkozási körnek bővebb kifejtésére a „Alacsony presztízsű lakóterületek fejlesztése” című rész cél keretein belül kerül sor.

„A természeti környezet megőrzése, fejlesztése” rész cél

A természeti értékek, a biodiverzitás megőrzéséhez szükséges a jelenleg érvényes védelmek megerősítése. A természeti és tájképi értékek megőrzésében, veszélyeztetettségük csökkentésében szerepet kell, hogy kapjon a velük határos lakóterületi fejlesztések koordinálása. Mivel a természeti területek sok esetben a rekreáció színterei is egyben, megőrzésük szempontjából további lényeges feladat azok tehermentesítése. A természeti környezet tekintetében a zöldfelületek fejlesztése (a belterületi zöldhálózat és a természeti közeg összekapcsolásának biztosításával) javasolt.

A zöldterületek hálózatba történő fejlesztése elengedhetetlen feladat, hiszen egyrészt javítja a településképet, ugyanakkor hozzájárul a települési klíma és ezzel a helyi lakosság egészségi és pszichés állapotának javulásához.

Fontos az erdőterületek/mezőgazdasági területek arányának optimalizálása.

A következő évtizedekben kiemelt figyelmet kell fordítani a klímaváltozás globális és lokális hatásaira, adaptációs és mitigációs stratégiákat kell alkotni. A klímaváltozás és egyéb globális környezeti problémák fokozódó környezettudatosságra kell ösztönözzék a társadalmakat.

A klímaváltozás okozta extrém időjárási körülmények következtében bekövetkező károk világszerte óriási gazdasági, társadalmi és környezeti nyomást helyeznek a városokra. A jövőben bekövetkező károk elkerülése érdekében kiemelten fontos ezen negatív hatásokra való felkészülés.

A vízgazdálkodás és vízkárelhárítás kérdésköre szintén kiemelten kezelendő, lévén Timár a Tisza mellett elhelyezkedő település. A vízgazdálkodás és vízkárelhárítás kérdésköre Timár Község esetében kiemelt figyelemmel kísért területek, bár nem a város döntési kompetenciájába tartozó és nem csak Timárt érintő integrált nagyberuházás az árvízi kockázat mérséklése érdekében tervezett beavatkozások.

Timár Község külterületi terület-felhasználás alapelveinek, követelményeinek kiemelt elemei a természet és értékvédelem: a tájkarakter a települési és táji értékek megőrzése, ökológiai folyosók megtartása és bővítése, tájhasználati korlátozások és szabályozások bevezetése, termőföld- és talajvédelem, állattartó telepek környezetterhelő hatásainak csökkentése, vízrendezés, vízminőség javítása, zaj- és levegőtisztaság-védelmi megoldások érvényesítése, a gyepek (rétek, legelők) mint értékes növénytakaságoknak megtartása.

A település szerkezetét a fenntartható környezet alapelveinek megfelelően és a zavaró egymásmelletti ségek, konfliktusforrások kiiktatásával, de legalább azok mérséklésével kell alakítani.

A településrészek beépítési sűrűségének növelése sok esetben a gazdaságos fenntarthatóság feltétele, a túlzott sűrűség miatt keletkező konfliktusok azonban problémákhoz vezethetnek, ezért differenciált kezelésük szükséges.

„Alacsony presztízsű lakóterületek fejlesztése” rész cél

Cél az alacsony státuszú, teletszerű lakhatási körülmények között élő marginalizált csoportok mobilizációjának és lakhatási körülményeinek javítása. A szegregátumok és leszakadással veszélyeztetett településrészek esetében a lakhatási körülményeket javítani kell, a lakások felújításával és a komfortfokozatuk emelésével. Az érintett településrészek közszoolgáltatási, gazdasági-, és egyéb funkciókkal való ellátottságát emelő infrastrukturális fejlesztések szükségesek (épületek, utak, járdák, zöldfelületek stb. építése, felújítása). A társadalmi kirekesztettség állapotából való kilábalás eszközei jelenleg a telepen élők számára nem, vagy csak korlátozottan hozzáférhetők. Gondolhatunk itt az információszerszés eszközeire, a képzésekben való részvétel eszközeire, az alapvető közüzemi szolgáltatásokra, a közösségi részvételre, a munkalehetőségekre. E rész cél kifejezetten azokat az infrastrukturális fejlesztéseket rögzíti, amelyek megvalósítása a fizikai életkörülmények javítása érdekében szükséges.

Szükséges elem, hogy a megfelelő infrastrukturális helyszín biztosítva legyen a közösségi eseményekhez, például klubhelyiség, csoportszoba biztosítása a közösségformáláshoz, az önszerveződő rendezvényekhez, csoportmunkához, egyéni konzultációhoz.

Timár Község Önkormányzata lehetőségeinek mértékéig szükséges, hogy segélyezési gyakorlatában is fenntartsa a lakáspolitikai intézkedéseit. Ezek körében javasolt az első lakáshoz jutás támogatása, amely életkori sajátosság és jövedelmi helyzet alapján megítélt támogatás kell, hogy legyen.

A lakáscélú helyi támogatás javasolt, hogy szélesen értelmezetten, differenciálatlan lakásfelújítási munkákra is igényelhető legyen. „Alacsony presztízsű lakóterületek fejlesztése” rész cél keretében javasolt, hogy meghatározásra kerüljön a házfelújítások egy olyan kritériumrendszere, amely rögzíti, hogy milyen paraméterekkel rendelkező építmények újíthatók fel esetleges önkormányzati segély vagy egyéb a támogatás terhére. Ezeket építészeti szakvélemények alapján kellene kijelölni. És ahogy ez eddig is feltétel volt, a házak komfortfokozatát kötelező növelni, hiányuk esetén ki kell alakítani fürdőszobát és vécét. A rehabilitáció része lehet a szegregátum útjainak aszfaltozása, infrastruktúrájának fejlesztése.

Továbbá szükséges, hogy a lakásfenntartási támogatások valóban rászorultsági alapon működő támogatás legyen, amely a lakhatás fenntartásának jövedelmi feltételei hiánya esetén nyújt támogatást.

A társadalmilag leromlott területek esetében kiemelten fontos az érintett, zömében roma lakosság szociális kohéziójának az erősítése. Ezt a közösségformálást erősítő terek, létesítmények és kulturális intézmények fejlesztése szolgálja. Fontos, hogy komplex programok szükségesek, melyek infrastrukturális és soft elemeket ötvöző fejlesztéseket foglalnak magukba, egymás hatását erősítve járulnak hozzá a lakosság szegregálódása és a településrészek leszakadásának az enyhítéséhez.

„Rászorult személyek ellátásának javítása” rész cél

„A rászorult személyek ellátásának javítása” rész cél tekintetében kiemelt fontosságú, hogy a helyi önkormányzat széles körű partnerség segítségével hívásával törekedjen a szükséges beavatkozások megvalósítására.

A lehetséges partnerek és partnerszervezetek megkeresésével, bevonásával (pl. aktív lakosok, cigány kisebbségi önkormányzat vagy egyéb érdekképviselő, helyi egyházak, civil szervezetek, szolgáltató

szervezetek, szociális szövetkezetek, vállalkozások) lehet sikeresen az ellátási rendszert fejleszteni, javítani.

Szociális rehabilitációval összekapcsolt komplex programok kidolgozása szükséges, melyek infrastrukturális felzárkóztatáson és a lakókörnyezet, épületállomány megújításán túl kezelik a meglévő társadalmi problémákat (alacsony végzettségűek és jövedelműek magas aránya, kedvezőtlen egészségügyi helyzet), szociális biztonságot teremtenek és javítják az életminőséget.

A demokratikus helyi kormányzás teljes körű megvalósítására való törekvés Timár Község Önkormányzata számára eddig is fontos cél volt, így a továbbiakban is szükséges a létező közszolgáltatásokhoz, önkormányzati ellátásokhoz való hozzáférés – az esélyegyenlőség jegyében – minden lakos számára történő biztosításának szervezése; szükség esetén az ezekben a szolgáltatásokban dolgozók felkészítése a hátrányos helyzetűek problémáinak kezelésében. Feladat a hatósági szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, ügyintézés elősegítése (iratok beszerzésének segítése, tulajdonviszonyok tisztázása stb.), a közalkalmazottak és tisztségviselők érzékenyítése.

A leszakadástól veszélyeztetett lakosság reintegrálása csak széles körű partnerségi összefogással valósulhat meg, elengedhetetlen a környező foglalkoztatási lehetőségek (betanított munkák, munkahelyek, közlekedés, szolgáltatások, képzések stb.) felderítése, együttműködések erősítése, továbbiak kialakítása. A partnerség során megvalósulhat a helyi szolgáltatók, főbb társadalmi és gazdasági szereplők szemléletformálása, érzékenyítése is. A térségi szinten szerveződő foglalkoztatási paktumban rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázására törekvéssel a jelenleg inaktívak visszavezetése a munkaerőpiacra szükséges. Bár jelentős humán erőforrást igénylő feladat, célszerű a problémák egyénre/családra szabott feltérképezését elvégezni.

„Alacsony státuszú lakosság munkaerő piaci integrációja” rész cél

A társadalmi integráció és a rehabilitáció egyik kulcskérdése, hogy a hátrányos helyzetű és a megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci esélyeit javítani kell egy magasabb képzettségi szint vagy egy keresettebb szakma megszerzésével.

Timár Község közfoglalkoztatási tervének célja a munkavégzésre képes, tartósan munkanélküli személyek munkajövedelemhez juttatása valamely közfoglalkoztatási formában való részvétel biztosításával. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező munkavállalók számára a munkaerőpiacra való visszakerülés első lépcsőjét a közfoglalkoztatásban való részvétel jelenti. Kiemelt jelentőségű, hogy a szociális ellátórendszerben lévő és bekerülő személyek foglalkoztatása szervezett keretek között történjen. Ezért fontos, hogy a közfoglalkoztatás szervezése a településen élők adottságaihoz, valamint a helyi sajátosságokhoz és lehetőségekhez igazodjon. A közmunkaprogram a segélyben részesülő személyek munkaerőpiaci pozícióját javítja, mérsékli a segélyezés munka ellen ösztönző hatását, növeli a foglalkoztatást.

A közfoglalkoztatásnak köszönhetően már a település egyik legnagyobb foglalkoztatója az önkormányzat lett. A közfoglalkoztatás mára egy olyan potenciállá változott, amelynek gazdasági erőt is képvisel. A közfoglalkoztatásnak azonban fokozatosan el kell mozdulnia a szociális gazdaság irányába, hogy fenntartható váljon. A szociális gazdaságfejlesztés során egyszerre kell fókuszálni a kínálatfejlesztésre és a keresletélénkítésre.

A településvezetésnek fontos célkitűzése kell, hogy legyen integrált foglalkoztatási projektek indítása, közmunka plusz program indítása (közmunkából a szociális szövetkezetig). Törekednie kell a tehetséggondozásra valamint a helyi oktatás, szakképzés helyi igények szerinti rugalmas fejlesztésére. Kiemelt terület kell, hogy legyen a belső fogyasztás ösztönzése, irányítása.

Szükség esetén meg kell teremteni a lehetőségét annak, hogy a potenciális munkáltatók részére sokszínűségi, érzékenyítő tréning kerüljön biztosításra. Fontos az elhelyezkedettek nyomon követése, utógondozása, munkahelyi beilleszkedésük segítése, az ingázóknak közösségi szálláslehetőségek felkutatása. A régiós foglalkoztatási paktumba való részvétel alapvetően forrást is biztosíthat jelen rész cél beavatkozásaihoz.

2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A településnek rendelkeznie kell egy olyan hosszú távú jövőképpel, amely egy tudatos értékválasztást tükröz, illetve kijelöli azt a célállapotot, amelyet Timár 2030-2035-re akar elérni. A jövőkép egy olyan vízió, amely a helyzet meghatározásból származó megállapításon alapul. Az átfogó célok Timár középtávú, vagyis 5-7 éves fejlesztéspolitikai céljait rögzítik. A jövőkép elérése érdekében kerülnek meghatározásra az átfogó célok, vagyis a jövőkép teljesülésének előfeltételei. Azokat a középtávon realizálandó fókuszpontokat rögzítik, amely a településfejlesztés súlypontjai lesznek, továbbá kellően komplexek és átfogóak, azaz minden fejlesztési területet beazonosít, rögzít. Esetünkben a célállapot az átfogó célok esetében megegyezik a jövőkép eléréséhez rendelt 2030-2035 évekkel. A településfejlesztési koncepció továbbá beavatkozásokat jelöl meg az egyes átfogó célokhoz kapcsolódóan.

Az átfogó célok komplementer jellegűek, egymást erősítő hatásúak. A célrendszer belső koherenciáját az alábbi ábrák szemléltetik.

	A település gazdasági potenciáljának erősítése	Települési funkciók megerősítése	Lakókörnyezet fejlesztése	Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése
Ipartelepítéshez szükséges ingatlankínálat fejlesztése				
Mezőgazdaság gazdasági szerepének erősítése				
Kisléptékű turisztikai fejlesztések				
Közforgalmaztatások fejlesztése				
Közösségi életterek fejlesztése				
Épített környezet fejlesztése				
A természeti környezet megőrzése, fejlesztése				
Alacsony presztízsű lakóterületek fejlesztése				
Rászorult személyek ellátásának javítása				

	A település gazdasági potenciáljának erősítése	Települési funkciók megerősítése	Lakókörnyezet fejlesztése	Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése
Alacsony státuszú lakosság munkaerő piaci integrációja				

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	gyenge vagy nincs kapcsolat

2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

Timár Községben lakosságszáma és területi nagysága alapján – a módszertani ajánlások figyelembevételével – nem kerültek településrészek beazonosításra.

2.3. A célrendszer illeszkedése az Európai Unió, a hazai és a megyei fejlesztési célokhoz

2.3.1. EU 2020 stratégia

Az EU 2020 stratégia sikeres megvalósításában a városoknak kiemelkedő szerep jut, azonban a kisebb települések, a nagyközségi és községi jogállású települések is nagyban hozzájárulnak azok eléréséhez. Magyarország lakónépességének egynegyede falvakban él, emiatt jelentős azok hozzáadott értéke a célok elérésében. A jövőbeni kohéziós politika célul tűzi ki az integrált településfejlesztés ösztönzését, amely elősegíti a fenntartható fejlesztést, s ezzel erősíti a települések kohéziós politikában betöltött szerepét. Alapelvként fogalmazódik meg, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapnak olyan integrált stratégiákat kell támogatnia a fenntartható fejlődés érdekében, amely célul tűzi ki a várostérségeket érintő gazdasági, környezeti, éghajlattal összefüggő és társadalmi problémák kezelését. Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó EU stratégiához, illetve az egyes alapok célkitűzéseire, többek között a gazdasági, társadalmi és területi kohézióhoz történő hozzájárulás érdekében minden egyes európai strukturális és beruházási alap tematikus célkitűzéseinek és Timár Község Településfejlesztési Konceptiójának célrendszerét az alábbi táblázat mutatja be:

	A település gazdasági potenciáljának erősítése	Települési funkciók megerősítése	Lakókörnyezet fejlesztése	Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése
1. Kutatás, technológia-fejlesztés és innováció erősítése				
2. Információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés és ezek minőségének fejlesztése				
3. Kis- és közepes vállalkozások, agrárszektor és halászati szektor				

Timár Község Településrendezési Tervéhez
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ – FEJLESZTÉSI IRÁNYOK, CÉLRENDSZER

	A település gazdasági potenciáljának erősítése	Települési funkciók megerősítése	Lakókörnyezet fejlesztése	Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése
versenyképességének fejlesztése, vízkultúrák támogatása				
4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való átállás elősegítése minden ágazatban				
5. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése és kockázat-megelőzés és –kezelés				
6. Környezetvédelem és erőforrás-hatékonyság ösztönzése				
7. A fenntartható közlekedés fejlesztése és a kulcs hálózati infrastruktúrák szűk keresztmetszeteinek feloldása				
8. A foglalkoztatás bővítése és a munkaerő mobilitásának támogatása				
9. A társadalmi befogadás segítése és a szegénység elleni harc				
10. Befektetés az oktatásba, készségekbe és az élethosszig tartó tanulásba				
11. Intézményi kapacitások fejlesztése és hatékony közigazgatás				

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	gyenge vagy nincs kapcsolat

2.3.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció (OFTK)

Az OFTK a kormányzati fejlesztéspolitika 2030, illetve 2014-2020 között megvalósítandó stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Kelet - Közép Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal. Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykörű ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg. A településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott célrendszer illeszkedését az OFTK átfogó célkitűzésekhez a következő oldalon található táblázat foglalja össze:

		A település gazdasági potenciáljának erősítése	Települési funkciók megerősítése	Lakókörnyezet fejlesztése	Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése
Szakpolitikai	Versenyképes, innovatív gazdaság				
	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság				
	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése				
	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I				
	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom				
	Jó állam, szolgáltató állam és biztonság				
	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme				
	Az ország makro-regionális szerepének erősítése	-	-	-	-

Timár Község Településrendezési Tervéhez
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ – FEJLESZTÉSI IRÁNYOK, CÉLRENDSZER

		A település gazdasági potenciáljának erősítése	Települési funkciók megerősítése	Lakókörnyezet fejlesztése	Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése
	A többközpontú tér szerkezetet biztosító városhálózat	-	-	-	-
	A vidéki térségek népességeltartó erejének növelése				
	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése				
	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése				
	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása				

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	gyenge vagy nincs kapcsolat

2.3.3 Szabolcs – Szatmár – Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2014-ben elfogadott területfejlesztési koncepciója három átfogó és 4 tematikus, illetve 3 területi stratégiai célt jelölt ki. Az átfogó célok ötvözik a megye legfontosabb gazdaságpolitikai, társadalompolitikai, ökológiai kihívásokra adott válaszait.

Átfogó célok illeszkedése:

Az aktív megye – Értékteremtő közfoglalkoztatás és az aktivitás növelése: Az aktív megye átfogó cél a foglalkoztatási, munkaerő piaci kérdéseket és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja.

A szolidáris megye – A szegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása: A szolidáris megye Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legégetőbb társadalmi, szociális problémáira és a tartós leszakadással veszélyeztetett térségek felemelésére fogalmazza meg a legfontosabb fejlesztési stratégiákat.

A vonzó megye – Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése: A vonzó megye azokat a fejlesztéspolitikai irányokat jelöli ki, amelyek egy ideális és fenntartható ökológia állapotot megtartása mellett egy befektető- és vállalkozásbarát üzleti környezetet hoznak létre, a helyi közösségek életminőségét javítják és az ide érkező turisták igényeit, szükségleteit is kielégítik.

Timár Község Településfejlesztési Koncepciójában megfogalmazott részcélok illeszkedését Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciójának stratégiai céljaihoz az alábbi táblázat mutatja be.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Településfejlesztési Koncepció stratégiai céljai	Timár Község Településfejlesztési Koncepció kapcsolódó átfogó céljai
1. Versenyképes élelmiszergazdaság: Az agrárgazdaság erősítése fókuszált módon	A település gazdasági potenciáljának erősítése
2. Zöld megye: Zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	Lakókörnyezet fejlesztése
3. Proaktív megye: A megyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés feltételeinek kialakítása	A település gazdasági potenciáljának erősítése Települési funkciók megerősítése Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése
4. Képzett megye: Rugalmas szakképzési, felsőoktatás és innovációs környezet kialakítása	A település gazdasági potenciáljának erősítése Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése
5. Fejlett centrum: A nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági, foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése	-
6. Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok: A megyei gazdasági decentrumainak és járásközpontjainak funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése	-

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Településfejlesztési Konceptió stratégiai céljai	Timár Község Településfejlesztési Konceptió kapcsolódó átfogó céljai
7. Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák: A megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése	A település gazdasági potenciáljának erősítése Települési funkciók megerősítése Lakókörnyezet fejlesztése Szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok segítése

3. KIINDULÓ ADATOK ATOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A Településfejlesztési Konceptió előkészítése részeként elkészítésre kerül a jelenlegi tervezés első fázisában a vonatkozó Megalapozó Vizsgálat (MV), amely a 314/2012. (XI.8.). Korm. rendelet által előírt tartalmi követelményeknek megfelelően – a 2011-es népszámlálás és a legfrissebb statisztikai adatok feldolgozásával - készült, így valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti adatot tartalmaz, amely a településrendezési eszközök elkészítéséhez szükséges.

A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatokat a kijelölt átfogó és részcélok mentén lehet kijelölni. Az adatok körének kijelölésekor elsődleges szempont, hogy ezen adatokkal a kívánt változások mérhetőek legyenek. Javasolt mérhető indikátorok a településfejlesztés monitorozása érdekében az alábbiak:

Indikátor neve	Indikátor definíciója	Mértékegység	Forrás	Adatgyűjtés gyakorisága
Gazdasági fejlődés indikátorai				
A települési gazdaság teljesítménye	Működő gazdasági szervezetek és egyéni vállalkozók éves nettó árbevétele (cél: növekedés)	millió Ft	NAV	Éves
Vállalkozások száma	Működő vállalkozások száma	db	KSH	Éves
Vállalkozások által aktivált beruházások volumene		millió Ft	NAV	Éves
Vállalkozói szerkezet	A helyi vállalkozások megoszlása a foglalkoztatotti létszám alapján	fő	KSH	Éves
Újonnan betelepült vállalkozások száma	A településre újonnan betelepült vállalkozások száma	db	Polgármesteri Hivatal	Éves
Vállalkozások jövedelmezősége	Iparűzési Adó növekedésének vizsgálata	Ft	Polgármesteri Hivatal	Éves
A település kereskedelmi szolgáltatásai	Kiskereskedelmi egységek száma	db	KSH	Éves
A településen élők munkajövedelme	A foglalkoztatottak éves munkajövedelme	millió Ft	NAV	Éves
Munkanélküliségi ráta	A munkanélküliek aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva	%	KSH	Éves
Foglalkoztatottsági ráta	A foglalkoztatottak aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva	%	TEIR	Éves
Aktivitási ráta	Az aktív korú népesség aránya a teljes lakónépességben belül	%	KSH	évente
Vendégéjszakák száma	Kereskedelmi és magánszálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma (cél: növekedés)	vendég-éjszaka	KSH	Éves
Társadalom fejlődés indikátorok				
Lakónépesség száma	A településen élők száma	fő	KSH	évente
A település korszerkezete	0-14 éves és a 60 év fölötti korosztály aránya a népességben belül, öregedési index értékelése	%	KSH	évente
Vándorlási egyenleg	A településre el és a településre beköltözők arányának vizsgálata	%	KSH	évente
Születések száma	Élve születések számának vizsgálata a lakónépességben belül	fő	KSH	évente
A települési lakosság jövedelme	Átlagkereset vizsgálata	Ft	NAV	Évente

Timár Község Településrendezési Tervéhez
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ – FEJLESZTÉSI IRÁNYOK, CÉLRENDSZER

Indikátor neve	Indikátor definíciója	Mértékegység	Forrás	Adatgyűjtés gyakorisága
Aktív kereső nélküli háztartások száma	Az aktív kereső nélküli, aktív korú taggal rendelkező háztartások száma	db	KSH Népszámlálás	10 évenként
A társadalom elszegényedése	segélyezettek száma és megoszlása az egyes segélyezési típus alapján	%	Szociális iroda	Évente
Szegregátumok, szegregációval veszélyeztetett területek népességszáma	A szegregált körülmények között élők száma	fő	Polgármesteri Hivatal	Éves
Társadalmi önszerveződés fejlődése	Civil szervezetek száma	db	Polgármesteri Hivatal	Éves
Települési környezet				
Rehabilitált terület nagysága	Településfejlesztési beruházással érintett terület nagysága	m2	Polgármesteri Hivatal	Éves
Barnamezős területek funkcióváltása	Hasznosított funkcióvesztett épületek, barnamezős területek nagysága		Polgármesteri Hivatal	Éves
Rehabilitált lakásállomány nagysága	A felújítással, energetikai korszerűsítéssel érintett lakások aránya a lakótelepeken	%	Polgármesteri Hivatal	Éves
Megújuló energiák felhasználásának növekedése	Megújuló energiák használatának aránya a teljes energia felhasználásán belül	%	Polgármesteri Hivatal	Éves
Energia megtakarítás mértéke a közintézmények működtetésében	A közintézmények energiafogyasztásának csökkenése	%	Polgármesteri Hivatal	Éves
Kerékpárutak hossza	Bel- és külterületén lévő kerékpárutak hossza	km	Polgármesteri Hivatal	Éves
Zöldfelületek nagyságának növekedése	Zöldfelületek aránya a települési területekhez viszonyítva	%	Polgármesteri Hivatal	Éves
Lakossági elégedettség javulása	Primer felmérés keretében évente kérdőíves felmérés elvégzése a lakosság körében	%	Polgármesteri Hivatal	Éves
Kulturális rendezvények résztvevőinek száma	Színházi előadások látogatóinak száma + kulturális és ismeretterjesztő rendezvények résztvevőinek száma (cél: növekedés)	fő	Polgármesteri Hivatal	Éves

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

Területi-felhasználást érintő változások:

Külterület:

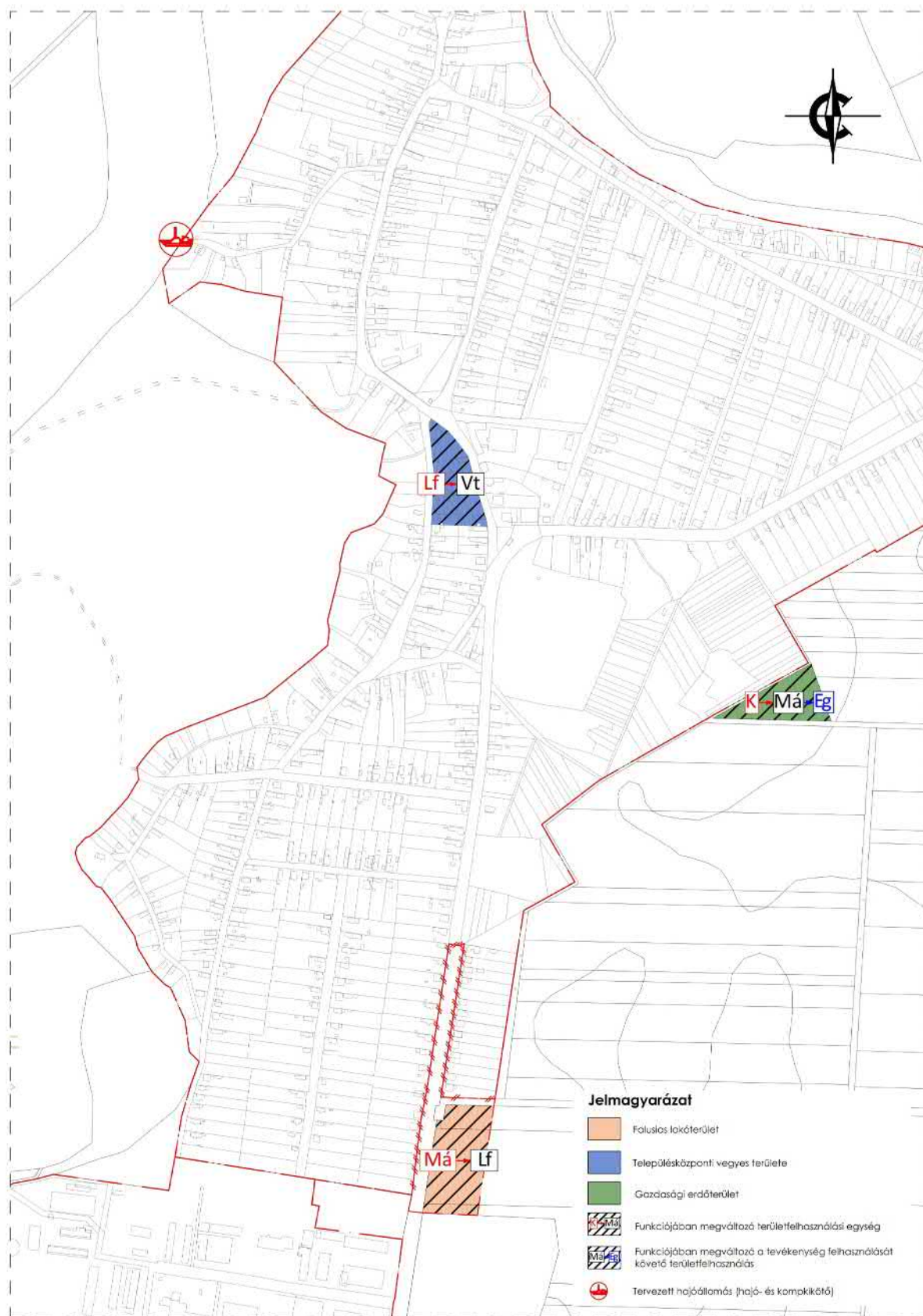
- Gazdasági erdőterület kialakítása a belterület keleti határánál
  - Általános mezőgazdasági területből gazdasági erdő terület kialakítása: 0,75 ha

Belterület:

- A településközpont vegyes terület a Széchenyi és a Szabadság út kereszteződésénél:
  - Falusias lakóterületből településközpont vegyes terület kialakítása: 0,87 ha
- A belterület déli részén a Rakamaz felé vezető út mentén falusias lakóterület kialakítása:
  - Általános mezőgazdasági területből falusias lakóterület: 1,30ha

Infrastrukturális változások:

- Tervezett kishajó kikötő létesítése

(Forrás: saját szerkesztés)

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

A kulturális örökség védelmét a 2001. évi LXIV. törvény szabályozza. A törvény hatálya a régészeti örökségre, műemléki értékekre, kulturális javakra terjed ki. A művi értékeket is magába foglaló fejlesztések szabályozási kereteinek meghatározásánál, elsődleges szempont kell, legyen az adott érték védelme mellett a hasznosítására irányuló infrastrukturális beruházás szigorú kereteinek rögzítése egyedi jelleggel. Továbbá a közvetlen környezet illeszkedési elvét is, különös tekintettel lakó és gazdasági területek határvonalánál. A helyi építési szabályzatban a feltétel rendszerét ki kell dolgozni, figyelembe véve a fenntarthatóságot.

Timár közigazgatási határában található nyilvántartott régészeti lelőhelyek

azonosító	lelőhelyszám	név	leírás	HRSZ
24067	1.	Timár 1.	terepbejárás során sikerült térképezni a felszíni kerámiatöredékek szóródása alapján	066/8, 066/9, 092/55, 092/56
24069	2.	Timár 2.	terepbejárás során sikerült térképezni a felszíni kerámiatöredékek szóródása alapján	074/5, 074/6, 075, 077/1
24071	3.	Timár 3.	terepbejárás során sikerült térképezni a felszíni kerámiatöredékek szóródása alapján	072/1, 072/2, 072/3, 072/4
24072	4.	Timár 4.	terepbejárás során sikerült térképezni a felszíni kerámiatöredékek szóródása alapján	066/10
24076	5.	Tölgyfa-dűlő	terepbejárás során sikerült térképezni a felszíni kerámiatöredékek szóródása alapján	066/10, 066/11
36687	6.	Béke Tsz	A műhely és irodaépületek keleti oldalán egy elhordott halomnál 1969-ben egy honfoglaláskori temető 40 sírját tárták fel.	03/1, 03/2, 03/6, 05/1
36688	7.	Béke Tsz II.	A bekötőút mellett egy honfoglaláskori temető 6 sírját tárták fel 1969-ben.	03/8, 05/29, 05/27, 05/11, 05/23
36689	8.	Belterület	A Dózsa Gy. u. 4. szám alatt egy honfoglaláskori temetőre utaló csörgő gombot találtak.	647, 648/1, 648/2, 649, 654, 639, 640, 641, 642, 643, 644
36691	9.	Belterület II.	A Tisza utcában, Szavicskó Mihály és Szücs Antal telkén nagyon nagy mennyiségű szarmata kerámiát gyűjtöttek a felszínen.	46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59/1, 59/2, 60, 61, 62, 63, 64, 022/3
76059	10.	Tölgyfa-dűlő, Névtelen-halom	késő rézkori – kora bronzkori kurgán, halomsír	066/6, 066/7, 066/9

Timár Község Településrendezési Tervéhez
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ – FEJLESZTÉSI IRÁNYOK, CÉLRENDSZER

82543	11.	Béke Tsz, déli rész		05/17, 06/6
36702	12.	Rakamaz 11., Kántor-Tisza mente	terepbejárás során sikerült térképezni a felszíni kerámiatöredékek szóródása alapján	0125/1, 0125/6, 07/24, 06/4, 0125/5
24078	13.	Szabolcs 3.	terepbejárás során sikerült térképezni a felszíni kerámiatöredékek szóródása alapján	026/4, 025, 031/1
36675	14.	Szabolcs 12., Kisfalud	1924-ben a Szabolcs-Rakamazi út építése során kerültek elő az első leletek a lelőhelyről, majd 1971-1975. között végzett ásatás során az Árpád-kori település területén további feltárássra kerül sor.	025, 022/9, 026/2, 026/4, 026/5, 026/3, 031/6, 031/5, 031/4, 031/3, 031/2, 031/1, 034/1, 034/4

A nyíregyházi Jósa András Múzeum Régészeti Adattárának feljegyzései alapján további régészeti lelőhelyek valószínűsíthetők még Timár határában, azonban a kevés és pontatlan helymegjelölések miatt ezek pontos beazonosítása nem lehetséges.

Paptag

Kutka Izidor görög katolikus lelkész ajándékaként számos őskori, bronzkori edény került a múzeumba.

Bacskai János telke

1973. helyszíni szemle Németh Péter, az elbontott középkori templom helye

Tölgyfa-dűlő

közelebbről meg nem határozott helyről egy szkíta kés került a múzeumba.

Tölgyfa-dűlő

1965-ben Gombás András végzett helyszíni szemlét egy neolitikus település területén.

Tisza-part

Szatmári József halászmester 1929. augusztus havában gilisztaásás közben talált bronzból készült ékszereket.

Timár határa

Vattamán J. ajándékaként egy bronzkori bronztű került a múzeumba.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Timár határában

Vejcse

Okleveles adatból ismert középkori település Tímár határában.

Endrédtelke

Okleveles adatból ismert középkori település Tímár határában.

Timár közigazgatási határában húzódó régészeti érdekű területek

Középkori templom környezete

A középkori Tímár pontos elhelyezkedését, kiterjedését nem ismerjük, annak elhelyezkedésére a középkori eredetű templom elhelyezkedése utal, sajnos ezt a templomot mára már lebontották, helyéről annyit tudunk, hogy Bacscai János portáján állt. A település középkori központjában a templom állt. A középkori településhez tartozó épületek, régészeti jelenségek a templom körül húzódtak. A belterületen végzett régészeti kutatások hiányában a középkori település pontos kiterjedésének megrajzolását nem tudjuk elvégezni.

A középkori település maradványait a belterületen modern építési törmelék borítja, amelynek vastagságát régészeti kutatás hiányában nem ismerjük, azonban azt valószínűsíthetjük, hogy egy-egy építkezés pincésintjén már lehet számítani késő középkori-kora újkori településmaradványok előkerülésére. A fentieknek megfelelően a település központjában, a

mélyebb alapozási síkkal rendelkező építkezések esetén különös gonddal kell eljárni. Az építkezések földmunkáihoz pedig javasolt a régészeti felügyelet megrendelése.

Tölgyfa-dűlő

A Tölgyfa-dűlő területéről több alkalommal kerültek felszínre régészeti leletek, de sajnos a leírások pontatlan volta miatt ezek pontos lelőhelyét nem sikerült meghatározni. A dűlő területén végzett régészeti topográfiai kutatások alkalmával sikerülhet lokalizálni az itt húzódó régészeti lelőhelyeket.

Pap-tag

A Pap-tag területén előkerült régészeti leletek pontos lelőhelyét nem sikerült meghatározni a leírások pontatlan volta miatt. A dűlő területén végzett régészeti topográfiai kutatások alkalmával sikerülhet lokalizálni az itt húzódó régészeti lelőhelyeket.

Műemlék, műemlékegyüttes

- Görög katolikus templom, műemléki törzsszám: 6184, hrsz.: 106/4, 106/3, 106/2, 106/1, Szabadság u. 23.

A műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Timár közigazgatási határában a műemlékvédelem sajátos tárgyai közé sorolt történeti kert, temető és temetkezési hely nem található.

Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Timár területén műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület nem került kijelölésre. Az országos műemléki védelem alatt álló épületek esetén a védelemhez kapcsolódóan, külön jogszabályban nem jelöltek ki műemléki környezetet. Ennek megfelelően a görög katolikus templom műemléki környezetének megrajzolásakor a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény rendelkezései az irányadóak. A görög katolikus templom ex-lege műemléki környezete a 5, 4, 3, 1, 747, 746/2, 745, 744, 743/1, 698, 699, 181, 107, 109, 110/1, 111, 112, 113, 117, 108, 105, 104, 72 helyrajzi számú ingatlanokat fedi le.

Nemzeti emlékhely

Timár területén a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény alapján kijelölt nemzeti emlékhely nem található

Helyi védelem

Timár Község Önkormányzata Képviselő-testületének A településkép védelméről szóló 13/2017. (XII.20.) önkormányzati rendelete nem jelöl meg helyi védelem alatt álló építészeti örökségi elemet Timár közigazgatási határában.

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

A településfejlesztéshez kapcsolódó feladatok ellátásában, a fejlesztések megvalósításához szükséges pályázatok elkészítésében és a projektek menedzselésében, ellenőrzésében így egy állandó, műszakilag – gazdaságilag – pénzügyileg – jogilag képzett szervezeti egység vesz részt az Önkormányzati Hivatalon belül. Ez a szervezeti egység látja el a településfejlesztéssel és a beruházásokkal kapcsolatos főbb feladatokat.

Az ő munkájukat segítik a Képviselőtestület Bizottságai, és az eseti jelleggel megbízott külső tanácsadó cégek.

A településfejlesztés megvalósításáért két szervezeti egység felelős, egyrészt egy stratégiai menedzsment szint, másrészt egy operatív menedzsment szervezeti egység.

Stratégiai menedzsment szint

Képviselő-testület

A stratégiai döntéshozatal a Képviselőtestület feladata, amely az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról (költségvetési rendelet), az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról, valamint a település térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadásáról/módosításáról.

Bizottságok

A Képviselőtestület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző bizottságai.

A stratégiai menedzsment szervezet a stratégia egészének megvalósulását követi nyomon, a megvalósult fejlesztések egymásra gyakorolt hatását vizsgálja, a kockázatok elemzését és értékelését is elvégzi, ellenőrzi és irányítja az operatív szint tevékenységét. A stratégiai menedzsment feladata, hogy vizsgálja azon külső –elsősorban szabályozási-, társadalmi-, gazdasági környezet változásához kötődő- tényezőket, melyek a stratégia megvalósulására hatással vannak. Mindezek figyelembevételével szükség esetén beavatkozási javaslatokat fogalmaz meg, azokról döntéseket hoz. Feladata még a támogató szervezetekkel, stratégia megvalósításában kiemelt jelentőségű partnerekkel történő kapcsolattartás, együttműködés.

Az **operatív menedzsment szervezeti egység** tagjai az önkormányzat munkatársai és szükség esetén külső megbízottak. Az operatív menedzsment felelős az egyes projekt tevékenységek szakmai, pénzügyi lebonyolításáért, azok megfelelő határidőre történő teljesüléséért. A menedzsment szervezet beszámolókat készít a stratégiai menedzsment szervezetnek illetve a támogatók felé.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A Településfejlesztési Koncepció (TK) végrehajtásáért felelős menedzsment szervezet egyik legfontosabb feladata egy olyan átfogó és hatékony monitoring rendszer működtetése, mely képes arra, hogy a felállított célrendszer eléréséhez szükséges számszerűsíthető eredmények teljesülését nyomon kövesse.

A monitoring rendszer kialakítását számos elv alakította. Fontos szempontként jelent meg az a **tapasztalat**, hogy a **2007-2013-as időszakban** a célok méréséhez szükséges adatok nem, vagy csak igen korlátozott mértékben álltak a település rendelkezésére. Ez egyrészt nagyban befolyásolta a település számára választott fejlesztési stratégia sikerességének mérését, megítélését, másrészt jelentősen megnehezítette az egyes megvalósuló fejlesztések keretében szükséges adatszolgáltatások teljesítését, csorbította azok összehasonlíthatóságát. Ezen felül pedig számos esetben szükségessé tette az indikátorvállalások felülvizsgálatát, szükség szerinti módosítását, amely jelentős adminisztratív terhet jelentett a kedvezményezettek számára. Ezt tovább tetézte az egyes indikátorok (számszerűsíthető mutatók) nem egyértelmű és egységes értelmezése, számítási módszertanának hiánya.

Ezen tapasztalt nehézségekből fakadóan, továbbá a **2014-2020-as tervezési ciklusban** alkalmazandó **„eredményközpontúság” elve** miatt a monitoring rendszer tervezésekor kiemelt figyelmet kell fordítani az eredmények nyomon követésére. Az indikátorok, célértékük, legfőképpen teljesülésük szerepe különösen hangsúlyossá válik, így elengedhetetlen, hogy a stratégiában szerepeltetett indikátorkészlet egyértelmű és hozzáférhető adatokra épüljön, illetve, hogy a vállalások reálisan teljesíthetőek legyenek.

Az indikátorok tervezése kapcsán fontos elem, hogy minden elvárt információt tartalmazzon a stratégia, így az indikátor típusát, az indikátor bázis és célértékét, az indikátor forrását és a mérésének módját, gyakoriságát is. Mindezek figyelembevételével javasolt kialakításra jelen Koncepció monitoring rendszere és működtetési mechanizmusa. A tervezők indikátorokra vonatkozó általános **alapelvei** a következők voltak:

1. Az első kritérium az adatok hozzáférhetősége, hiszen ha egy mutató nem hozzáférhető, akkor kvázi használhatatlan, azaz projekt és programszinten sem alkalmazható érdemben. Célszerű volt tehát olyan indikátorokat meghatározni, amelyek a megvalósítás adott szakaszában bizonyosan kimutathatók.
2. Az indikátor legyen megbízható, azaz a valós állapotot tükrözze.
3. Az információ frissessége nagyon fontos minőségi kritérium, azaz egy adott időponthoz kötött indikátornak valóban arra az adott időpontra vonatkozó információt kell mutatnia.
4. A mutatónak relevánsnak kell lennie, azaz a projekt azon jelenségét kell mérnie, ami érdekes a program egésze szempontjából.
5. A jó mutatónak meghatározottnak kell lennie, hogy bárki, akinek használnia kell, megértse, és valóban arra a jelenségre vonatkozzon, amit mérni szeretnénk. A mutató értelme, jelentése, azonos kell, hogy legyen a döntéshozók, a nyilvánosság és a projektmenedzsment számára, pontosan kell tükröznie a mért, vizsgált fogalmat.

Az operatív menedzsment feladata, hogy beavatkozásonként külön-külön meghatározott időszakonként (évente, félideben, hosszabb távon) **mérje az indikátorok aktuális értékét**, azokról **beszámoljon** a stratégiai menedzsment szervezetnek.

A korábbi tervezési időszak egyik legfontosabb indikátorokhoz kapcsolódó problematikája volt, hogy nem létezett előre meghatározott indikátor-definíció, ebből adódóan az egyes indikátorok alatt a program végrehajtásában résztvevő más-más szereplők nem ugyanazt értették. Ezen félreértések kiküszöbölése céljából a 2014-2020-as időszakra vonatkozóan már készülnek a vonatkozó, főként a

települési önkormányzatok fejlesztéseire fókuszáló TOP **Indikátor definíciós lapok**, így az indikátorok kiválasztása ezek előírásainak (definíció, számítási mód, teljesülés elvárt időpontja, elvárt igazoló dokumentumok stb.) figyelembevételével történt. Azon mutatók esetében, melyek tekintetében a támogató szervezet nem határoz meg előírást, a menedzsment szervezet saját mérési módszertant dolgoz ki, melyeket a monitoring során következetesen alkalmaz.

A stratégiai menedzsment szint feladata a monitoring során az értékelés, **elemzés, visszacsatolás és döntéshozás**. A stratégiai menedzsment szervezet a megadott adatok alapján végez értékelést, melynek célja elsődlegesen a stratégiában kitűzött célok megvalósulásának áttekintése. Az értékelés az elvárt eredmények mértékének, az esetleges akadályok beazonosításának, azok leküzdésének, a végrehajtás eredményességének vizsgálatára terjed ki, melynek során a szervezet az előbbiekben felsorolt területeken javaslatokat is tesz. Ebben a szakaszban várhatóan még csak kisebb korrekciók végrehajtása válhat szükségessé.

Amennyiben a fejlesztések előrehaladása ezt indokoltá teszi vagy a támogató szervezet előírja, úgy az önkormányzat gyakoribb, akár negyedéves rendszerességgel is áttekinti, megvitatja, szükség szerint korrigálja a stratégia végrehajtásának menetét.

A stratégia megvalósulásának átfogóbb értékelésére az eredmény és hatásindikátorok vizsgálatával kerül sor, **időközi értékelés** keretében. A vizsgálat nemcsak a számszerűsíthető értékek alakulását vizsgálja, hanem kiterjed a kitűzött célok relevanciájának áttekintésére is. Ebben a fázisban a stratégia érdemi áttekintése során korrekciók történhetnek az elért eredmények, illetve az időközben megváltozott külső körülmények hatásainak tükrében. A jövőkép elérése érdekében esetlegesen módosulhatnak a kitűzött (rövid- és középtávú) célok, az akcióterületek, a konkrét beavatkozások, illetve az indikátorok köre. Ebben az értékelési szakaszban indokolt lehet külső szakértők bevonása is. A hatásindikátorok mérésére hosszabb távon (kb. az 5. évben) kerülhet sor, ezen időpont előrehozható, amennyiben a külső környezetben jelentős változás következik be.

Nemcsak a stratégiai tervezés során, hanem a stratégia megvalósulásának nyomon követésekor is elengedhetetlen a társadalmi részvétel, így a tervezéskor kialakított **partnerségnek** a program végrehajtása során történő továbbvitele, feltételeinek biztosítása továbbra is szükséges. Az együttműködés biztosításáért a stratégiai menedzsment szervezet a felelős.

A visszacsatolások során felülvizsgált és a településvezetés által jóváhagyott, legitim dokumentumok közzétételére Timár Község hivatalos honlapján kerülhet sor.